

GOD WIL HET!

„Door God bestemd voor het bovennatuurlijke door de Eeuwige Zaligheid, moet de mensch in de huiselijke en burgerlijke maatschappij, die beide door God gewild zijn, arbeiden voor zijn rechten om zoo te gemakkelijker zijn verheven doel te bereiken."

Paus Pius XI in Zijn encycliek tegen het communisme. 18 Mrt. 1937.

DE „RAAD VAN KATHOLIEKEN" DER N. S. B.

GOD WIL HET!

„Door God bestemd voor het bovennatuurlijke door de Eeuwige Zaligheid, moet de mensch in de huiselijke en burgerlijke maatschappij, die beide door God gewild zijn, arbeiden voor zijn rechten om zoo te gemakkelijker zijn verheven doel te bereiken."

Paus Pius XI in Zijn encycliek tegen het communisme. 18 Mrt. 1937.

PRIJS F 0,20

UITGAVE N. E. N. A. S. U. - UTRECHT

Thomas van Aquino lehrt:

„Es gibt Dinge, in denen der Mensch so sehr sein eigener Herr (ita liber suï) ist, dass er sie selbst gegen den Willen des Papstes tun darf". *)

Und **Max Prebilla S.J.** stellt fest:

„Auch der Gehorsam gegen den Papst oder den Beichtvater ist nur dann ein sittlich guter und erlaubter Akt, wenn er in Uebereinstimmung mit dem eigenen Gewissen geleistet wird." *)

„Es gibt auf der katholischen Seite immer noch verschiedene Ideologen – z.B. machtpolitischer Art –, die eigentlich akzidentiell, in der Praxis aber oft sehr eng mit dem Katholizismus verhaftet sind.

Um dieser Ideologien-willen wird die Haltung vielen Evangelischer „protestantisch" bleiben.

Leider gibt es katholische Christen, die solche Ideologien für substantiellkatholisch halten, ja deren diese Ideologien näher am Herzen liegen als der religiöse und eigentliche Kern des Katholizismus selbst, und der Sinn des gegenwärtigen Geschehens ist die Befreiung des Katholizismus von seinen Ideologien.

Der Entprotestantisierung des evangelischen Christentums muss eine Ent-Ideologisierung des Katholizismus entsprechen!" *)

Thomas van Aquino leert:

„Er zijn vraagstukken, waarin de mensch dermate zijn eigen heer en meester is, dat hij ze zelfs tegen den wil van den Paus mag doen."

En **Max Prebilla S.J.** stelt vast:

„Ook de gehoorzaamheid aan den Paus of den Biechtvader is slechts dan een zedelijk goede en geoorloofde handeling, als zij in overeenstemming met het eigen geweten geschiedt."

„Er leven nog immer in katholieke kingen verscheidene ideologieën – b.v. van machtspolitieken aard – die eigenlijk op zichzelf staan, in de praktijk echter dikwijls zeer nauw met het katholicisme worden verbonden.

Door deze ideologieën komt het, dat de houding van vele hervormden „protesteerend" blijft.

Helaas zijn er katholieke Christenen, die dergelijke ideologieën als „wezenlijk-katholiek" beschouwen, ja, wien deze ideologieën nader aan het hart liggen dan de religieuze en „werkelijke kern van het katholicisme" zelf, en de beteekenis van wat tegenwoordig geschiedt is, het Katholicisme van die ideologieën te bevrijden.

Slechts door het katholicisme te ontdoen van die ideologieën, zal het op den duur mogelijk worden bij het niet-katholieke Christendom de bezwaren weg te nemen, welke eertijds tot het ontstaan van het protestantisme aanleiding gaven." *)

---

*) *Deze citaten ontleenden wij aan het artikel „Bilanz des Protestantismus" von Otto Urbach, voorkomende in het R.K. tijdschrift „Hochland", Februarinummer 1937.*

WEL DEGELIJK VOOR GOD VERANTWOORD!

De critiek, van deskundige zijde gegeven op de door onzen Raad van Katholieken samengestelde brochure „Voor God verantwoord", heeft zich in hoofdzaak bepaald tot die van Professor J. H. Niekel – vrij spoedig verschenen na de verspreiding onzer brochure – en die van Pater Dr. L. de Jonge S.J., kortelings gepubliceerd in het maandschrift „Studiën".

Genoemde critieken verdienen beide den oprechten dank en erkentelijkheid van onzen Raad, waar zij gedragen zijn door bezadigdheid, correctheid en eerlijkheid, dus zonder eenig spoor van haat of wil tot verguizing of kleineering werden geschreven.

Onze Raad weet deze critieken – ook al werden die te zijner bestrijding gegeven – om zoo meer te waardeeren, waar een dergelijke wijze van tegemoettreden hem van de zijde van meerdere geestelijken en in het bijzonder van de zijde der R.K. pers, slechts zelden te beurt valt.

Meerdere verschenen commentaren, waaronder een, eveneens waardig (behalve, dat de bestrijding van de N.S.B. met een „gerust hart" aan „De Opmarsch" werd overgelaten) van Pastoor Nolet, hetwelk echter geen gezichtspunten opent, die in de beide genoemde beschouwingen niet behandeld worden, laten wij buiten beschouwing, omdat zij òf het kernvraagstuk niet raken, òf omdat ze sophistisch waren, òf omdat zij in een scheldpartij waren ontaard. [1])

---

[1]) *Uitsluitend tot staving van deze beweringen, op pagina 31 eenige voorbeelden van de tot „drogrede" en „laster" ontaarde bestrijding.*

Eerst laten wij thans volgen het artikel van Prof. Niekel, met onze weerlegging – voor zoover niet dezelfde onderwerpen in het 2e artikel worden behandeld.

Daaropvolgend nemen wij – eveneens in extenso – het artikel van Pater de Jonge over, eveneens gevolgd door onze repliek.

Voor zoover het bij deze replieken theologische vraagstukken betrof, maakten wij wederom dankbaar gebruik van de ons daartoe door een moralist verstrekte uiteenzettingen.

Indien deze uitgave, waaraan wederom geen N.S.B.-propagandistische strekking of bedoeling ten grondslag ligt, er toe mag bijdragen, dat meer en meer worde ingezien, dat de leden van den „Raad van Katholieken der N.S.B." niet alleen „van goeden wille", maar ook trouwe zonen der H. Kerk zijn, die niets liever wenschen dan in volkomen overeenstemming met de wenschen van het Hoogwaardig Episcopaat te leven, zinkt de gegeven moeite in het niet bij hetgeen deze overtuigde- en plichtsgetrouwe Katholieken daarvoor deden en verder willen doen.

De Raad van Katholieken der N.S.B.

Utrecht, April 1937.

O.m. in „De Maasbode" van 17 September 1936, verscheen het hiernavolgend overgenomen artikel van Professor J. H. Niekel:

„VOOR GOD VERANTWOORD?"

DWALEND GEWETEN.

Inplaats van zich uitsluitend en privatim te richten tot degenen, die zich tot den z.g. „Raad van Katholieken" der N.S.B. gewend hebben om voorlichting, hebben eenige heeren, die zich voorzitter en secretaris van dezen Raad noemen, onder den titel „Voor God verantwoord!" een brochure uitgegeven, waarin zij hun houding ten opzichte van het Herderlijk Schrijven d.d. 6 Mei j.l. van leerstellige zijde belichten.

Van den éénen kant is deze publiciteit zeer te betreuren, omdat, al moge naar de bedoeling „aan deze brochure geen propagandistische strekking ten grondslag liggen", en al moge het niet de bedoeling zijn „de nadruk te leggen op de onvolgzaamheid aan de Bisschoppen", het feit der verschijning zelf en de wijze waarop men zich meent te moeten verantwoorden wel eens in die richting zouden kunnen werken. Van den anderen kant biedt deze publiciteit de gelegenheid om op een paar punten, die ter sprake komen in deze brochure, in te gaan en zoo goedwillende menschen te helpen om zich uit de moeilijkheden te redden, waarin zij zich gebracht hebben.

Het mag als bekend verondersteld worden, dat degenen, die in deze brochure aan het woord zijn, de gewetensvraag „Mag ik als Katholiek mijn actie voor de N.S.B. voortzetten?" bevestigend beantwoorden en het ook feitelijk doen. Ze meenen tegen hun geweten te handelen, wanneer zij dit niet zouden doen.

Nu ligt in het zien van deze consequentie reeds een fout. Want niet alles, wat mij door mijn geweten als geoorloofd wordt voorgehouden, ben ik verplicht te doen. In de brieven van den H. Apostel Paulus worden verschillende gewetensvragen besproken, waarvan de Apostel uitmaakt „het is geoorloofd", en waarbij hij niettemin zoowel in leer als in praktijk eraan vasthoudt, dat het daarom nog niet verplicht is.

Zoo goed als ieder ander Apostel mocht hij b.v. aanspraak erop maken om het voor zijn levensonderhoud benoodigde te aanvaarden als remuneratie voor het dienstwerk der Evangelieprediking, maar in verschillende gevallen heeft hij dit liever niet willen doen, en liever door vakarbeid in zijn levensonderhoud willen voorzien. Ook het niet-gebruiken van zijn vrijheid scheen hem om wijze redenen zedelijk verantwoord toe, en op grond daarvan oordeelde hij, dat niet alles wat geoorloofd is ook dienstig is. Hij handelde niet tegen zijn geweten door deze laatste uitspraak te volgen.

Zoo zou ook iemand, die op één of andere wijze tot de gewetensuitspraak kwam, dat het geoorloofd is als katholiek zijn actie voor de N.S.B. voort te zetten, nog niet tegen zijn geweten handelen, als hij deze actie prijsgaf, omdat geoorloofd niet hetzelfde is als verplicht en men niet alles wat geoorloofd is behoeft te doen. Reeds de ergernis, die hij door zijn onvolgzaamheid aan anderen geeft, zou reden te over kunnen zijn om van zijn vermeende vrijheid geen gebruik te maken.

De vraagstelling op het titelblad der brochure slaat dan ook niet geheel op den inhoud ervan, want feitelijk is de gewetensvraag deze geworden: „m o e t ik ondanks mijn katholiek-zijn mijn actie voor de N.S.B. voortzetten?" Al erkennen de schrijvers nu, dat anderen deze vraag wellicht ontkennend beantwoorden en houden dat zij dit niet moeten, ja zelfs het niet eens mogen, zij voor zich achten zich, doordat zij niet alleen een onderscheiding maar ook een s c h e i d i n g maken tusschen katholiek en burger, in geweten verplicht ermee voort te gaan. En zij gaan er ook mee voort, o m d a t zij, zelfs al mocht hun gewetensuitspraak dwaling inhouden, niet t e g e n hun geweten mogen handelen. Dit brengt voor hen wel droeve gevolgen mee, omdat zij zich publiek tegen hun kerkelijke Overheid verzetten, maar zij aarzelen niet de woorden van I Petrus III 13 op zichzelf toe te passen: „En wie zal u kwaad doen, als gij ijveraars zijt voor het goede?" Zij troosten zich met het citeeren van een zinspreuk: „Eerlijke overtuiging is beter dan onberedeneerde volgzaamheid", waarbij het althans den schijn heeft, dat zij „eerlijke overtuiging" te zeer reserveeren voor „onvolgzaamheid" en al te gemakkelijk „volgzaamheid" verbinden met „onberedeneerd".

We zullen hier niet verder stilstaan bij andere citaten, die zij even te onpas aan hun geschrift als motto's meegeven, maar willen ons

beperken tot de kernkwestie. Deze luidt: „mag men ooit tegen zijn geweten handelen?"

Uit hetgeen reeds in den aanvang gezegd werd zal het duidelijk zijn, dat deze vraag alleen dan aan de orde komt, wanneer het geweten iets als plicht gebiedt of als slecht verbiedt. Inderdaad moet het antwoord op deze vraag dan zijn: „men mag niet tegen zijn geweten handelen" en dat wel op grond hiervan, dat ieders geweten voor hem onmiddellijke maatstaf is van het zedelijk gehalte van zijn gedragen. Dit gaat zelfs zoover, dat ook een dwalend geweten (b.v. een gewetensuitspraak, die mij in strijd met de waarheid iets gebiedend voorhoudt) bindt om niet tegen het geweten te handelen. De fout der schrijvers zit 'm dus niet hierin, dat zij vasthouden aan de leer „nooit mag ik tegen mijn geweten handelen" of „Als mijn geweten zegt: „dit is verkeerd", dan mag ik het nooit doen, zelfs al zou ik objectief dwalen" (sic! blz. 10), maar wel hierin, dat zij het tegenstuk van de leer over het dwalend geweten onvermeld laten. Welk is dat tegenstuk? Dat een dwalend geweten niet steeds iemand vrijpleit van schuld, zoo hij zijn geweten volgt. Er kunnen n.l. gevallen zijn, waarin men zondigt zoowel door tegen zijn geweten in te gaan als door zijn geweten te volgen. En die gevallen doen zich dan voor, wanneer men op schuldige wijze tot een verkeerde gewetensuitspraak komt.

Voor iemand, die in dergelijken toestand verkeert, dreigt er dus zonde zoowel wanneer hij tegen zijn geweten handelt, als wanneer hij zijn dwalend geweten volgt. Zoodat er voor hem geen andere mogelijkheid is om zich voor zonde te behoeden dan deze, dat hij zijn dwaling aflegt en zijn gewetensuitspraak corrigeert.

Wanneer katholieken, die tot de N.S.B. zijn toegetreden, dus meenen met hun actie te moeten voortgaan, omdat zij, zelfs al mocht hun gewetensuitspraak dwaling inhouden, niet tegen hun geweten in mogen handelen, zien zij voorbij, dat zij evenzeer kunnen zondigen, wanneer zij om hun gewetensuitspraak doorgaan met hun actie. Hun geweten kon inderdaad wel eens een dwalend geweten zijn en 't is niet uitgesloten, dat zij door eigen schuld in die dwaling verkeeren. Mocht dit het geval zijn, dan is er voor hen slechts één uitweg om zonde te ontgaan en voor God verantwoord te zijn n.l. zich van hun dwaling te ontdoen. Als katholieken kunnen zij weten, dat de kerkelijke autoriteit hun geweten niet wil vervangen, maar aanspraken

kan doen gelden, dat zij zich bij de vorming van hun gewetensuitspraak ook door het kerkelijk gezag laten leiden.

't Ligt niet in de bedoeling dezer regelen om nader in te gaan op hetgeen naar aanleiding van het droeve gewetensconflict in genoemde brochure wordt in 't midden gebracht. 't Ging er alleen om te laten uitkomen, dat niemand onzer van deze katholieken verlangt, dat zij tegen hun geweten handelen, maar dat wij allen vurig wenschen, dat hun prijzenswaardig besluit om deze lafheid te vermijden gevolgd moge worden door een ander besluit om evenzeer de zonde te vermijden, die gelegen is in het volgen van een op schuldige wijze dwalend geweten!

J. H. NIEKEL.

GEEN SCHULDIG-DWALEND-, NOCH EEN DWALEND GEWETEN!

Naar aanleiding van het vorenovergenomen artikel, dat van de hand van Professor J. H. Niekel o.a. in „De Maasbode" van 17 September 1936 is verschenen, diene het volgende:

In zijn beschouwing bespreekt Prof. Niekel St. Paulus' stelling, dat „als men iets in geweten geoorloofd acht, men nog niet verplicht is het te doen", m.a.w., Katholieken, die in geweten overtuigd zijn lid der N.S.B. te mogen zijn, behoeven nog niet tegen hun geweten te handelen, door als lid onzer Beweging te bedanken.

Dit is min of meer misleidend in zooverre, dat het alleen gesteld had mogen worden, indien onzerzijds geen rekening gehouden zoude zijn met een gewetensuitspraak van katholieke N.S.B.'ers, die niet noopte lid te blijven van de N.S.B. (tegen den wensch der Bisschoppen).

Uitdrukkelijk werd in onze brochure echter gesteld (Blz. 9):

> „Een ieder handele zooals hij meent, dat goed is, hetzij, dat hij toetreedt tot-, lid blijft van- of als lid bedankt voor de N.S.B., **mits hij maar niet handelt tegen zijn geweten.**"

Het „in geweten verplicht zijn lid der N.S.B. te blijven (worden)" is geenszins door ons als plichtvraag gesteld,

nog minder als zoodanig gesteld tegenover de plichtvraag van „volgzaamheid aan de Bisschoppen". Maar dit komt ter sprake in onze rechtzetting aan Pater De Jonge.

Verder weerspreekt Prof. Niekel **niet** (en kan hij ook niet weerspreken), dat iemand, die zich **in geweten verplicht** gevoelt lid der N.S.B. te blijven en die dus **tegen zijn geweten** handelen zou, zoo hij desondanks als lid zou bedanken, moraliter ook verplicht is lid te blijven van- en steun te blijven verleenen aan- de Nationaal-Socialistische Beweging in Nederland.

En dàt is hetgeen wij o.m. in onze brochure schreven en waarmede wij ons meenden te moeten verantwoorden tegenover onze geloofsgenooten, voor zoover die „onvolgzaamheid aan de Bisschoppen" onverklaarbaar – of in strijd met de leer van Christus en Zijn Kerk achtten.

Vervolgens schrijft Prof. Niekel over de **„mogelijkheid"** van een **„zondig-dwalend-geweten"**, over „zondig **kunnen** dwalen" en de plicht voor katholieke N.S.B.'ers om **„in dat geval"** zich van die dwaling te ontdoen.

Onze brochure „Voor God verantwoord!" geeft duidelijk weer – en bewijst –, dat wij, na herhaald diep onderzoek van ons geweten, overtuigd gebleven zijn, **in geen geval** (dus ook niet „zondig") te dwalen en dat wij ons in gewetensuitspraken zeer zeker laten leiden door de Kerkelijke Autoriteiten, voor zoover zulks door de bestaande Kerkelijke leer wordt verlangd.

Tevergeefs zochten wij in het betoog van Prof. Niekel naar gronden, waaruit de principieele onaanvaardbaarheid

van het nationaal-socialisme der N.S.B. zou kunnen blijken.

Wij houden ons verzekerd, dat de Kerkelijke Autoriteiten eens dankbaar zullen zijn, dat Hun Kerken in Nederland ongedeerd de worstelingen dezer tijden doorgemaakt zullen hebben, **dank zij** het regiem, dat afrekende met dezen Godloozen staat, **dank zij** den principieel christelijken grondslag van dit regiem, **dank zij de N.S.B., dank zij ook de Katholieken in de N.S.B.!**

Eendracht en orde onder de menschen is dan alleen gewaarborgd, wanneer ieder het zijne gegeven wordt, wat gerechtigheid is; daarom heet het: „Vrede is het werk der gerechtigheid" (Js. 32, 17). *)

---

*) *(Ordinata concordia inter homines tunc servatur, quando unicuique, quod suum est, redditur, quod est justitiae; et ideo dicitur: Opus justitiae pax. Js. 32, 17.)*
Thomas van Aquino, Sum. contra gent. III c. 128, 5.

In de rubriek „DINGEN VAN DEN DAG", wijdt Pater Dr. L. de Jonge S.J. in het „tijdschrift voor Godsdienst, Wetenschap en Letteren „STUDIëN", een bespreking aan onze brochure, welke wij hieronderstaand overnemen en laten volgen door „onze rechtzetting" van zijn betoog.

„VOOR GOD VERANTWOORD!" is de titel van een kleine brochure, waarin „een moralist" de vraag, hem door den „Raad van Katholieken der N.S.B." gesteld, beantwoordt: „Mag ik als Katholiek mijn actie voor de N.S.B. voortzetten?"

Van verschillende zijden is bij den redacteur van „Studiën" aangedrongen, dat hij zijn meening over dit antwoord zeggen zou, iets wat hij om het belang der zaak niet wil weigeren.

De schrijver maakt het hem niet moeilijk. Vooreerst verliest hij zich niet al te veel in bijkwesties en vervolgens pakt hij de zaak aanstonds op de eenig juiste manier aan. Hij stelt ze n.l. als een gewetensconflict, als een botsing van twee plichten, zooals die zich nu-en-dan voordoen, en waarin de voornaamste plicht het van den minderen behoort te winnen. Er is b.v. een verplichting de vastenwet ('n kerkelijk gebod) te onderhouden, en een om een redelijke zorg voor zijn gezondheid te hebben ('n goddelijk gebod), welke in een bepaald geval door vasten aanmerkelijk zou worden geschaad, er is een verplichting om 's Zondags de Heilige Mis bij te wonen (kerkelijk) en een om zijn kleine kinderen of 'n stervenden huisgenoot niet aan hun lot over te laten (goddelijk). Ons geweten (gezond verstand), geplaatst voor een dergelijk samentreffen, zegt ons onmiddellijk, welke van de twee verplichtingen hier vervalt, welke blijft bestaan. Niet altijd zal 't zóó duidelijk zijn als in deze beide gevallen, maar daar willen we, om de zaak niet ingewikkelder te maken, niet verder op ingaan. Nu is er volgens den schrijver „een pijnlijk conflict gerezen voor den Raad van Katholieken der N.S.B. tusschen hun geweten en den plicht tot gehoorzaamheid jegens het Kerkelijk gezag." Bedoeld is natuurlijk: tusschen dezen laatsten plicht en een anderen, welke hun geweten aangeeft. Hij ontkent als goed moralist niet het recht der kerkelijke overheid, om in bepaalde vraagstukken van gemengd staatkundigen

en godsdienstigen aard verbiedend in te grijpen. Wanneer de bisschoppen van welk land ter wereld ook, ernstige redenen hebben om te vreezen, dat een zeker streven, ook een politiek streven, een groot gevaar wordt voor de godsdienstige belangen hunner geloovigen, dan hebben zij, zoolang die vrees duurt, niet alleen het recht maar den plicht om hen te verbieden met zulk een streven mee te werken. Of anderen die vrees deelen komt er niet op aan. 't Gaat ongeveer als met ouders, die uit gefundeerde vrees voor zedelijk verkeerde gevolgen hun kinderen den omgang met sommige personen moeten verbieden. Dit hebben onze bisschoppen gedaan ten opzichte van de N.S.B. De Raad van Katholieken der N.S.B. valt dus van-zelf-sprekend onder dit kerkelijk verbod, dat het geweten bindt.

Welke is daartegenover de tweede verplichting, die „het conflict" veroorzaakt? Uit den aard der zaak kan zij geen andere zijn dan een verplichting om wèl met het streven van de N.S.B. mede te werken. Zoo ziet het ook „de moralist" der brochure. Hij tracht óók wel aan te toonen, dat de vrees der bisschoppen mogelijk niet bewaarheid zal worden, maar hij is ook weer te goed op de hoogte om niet te begrijpen, dat deze mogelijkheid den gehoorzaamheidsplicht niet opheft. Ondersteld, – afgezien van het verbod – dat ik de N.S.B. zonder meer „goed" vind, word ik dan door die erkenning verplicht om mee te doen? Niet alles wat goed is moet ik doen, zelfs niet alles wat beter is, wat het beste is. Het zou wat worden, moesten we onder zulke strenge wetten leven! Onze Vader in den hemel denkt daar gelukkig anders over. Er moet iets bij komen om van het mogen een moeten te maken.

De schrijver redeneert daarom als volgt: „Wij zijn diep overtuigd, dat wij binnen korten of langeren tijd voor de beslissing komen: Nationaal-Socialisme of Communisme. Het N.S. kan in overeenstemming zijn met de christelijke leer. Hebben nu de vooraanstaande functionarissen in een N.S.B. invloed en steun van den Leider tot vorming der Beweging in waarachtig Christelijken zin, dan mogen wij katholieken ons als zoodanig niet aan die Beweging onttrekken, opdat (zooals Paus Leo XIII leert) niet zij de teugels in handen krijgen, wier theorieën geen groote verwachtingen voor het heil van den staat kunnen doen verhopen, want dat zou schade meebrengen voor het Christendom." Ziedaar de gronden der verplichting: „De overtuiging, dat het vroeg of laat zal gaan tusschen N.S. of C., een persoonlijke

overtuiging, die – voor ons volk in onze omstandigheden – door veruit de groote meerderheid niet wordt gedeeld, evenmin als door de Engelschen en Noord-Amerikanen; 2. de mogelijkheid dat het N.S. in overeenstemming wordt gebracht met de ware christelijke beginselen, een mogelijkheid, welke – gelet op het Duitsche model – door de overgroote meerderheid van ons katholieke volk uiterst gering geacht wordt; 3. de plicht der katholieken om te zorgen, dat niet zij de teugels in handen krijgen, die het Christendom zouden schaden, een plicht, die wederom door de zoo goed als algemeene overtuiging onzer katholieken, met de bisschoppen aan het hoofd, voorloopig alléén op lijnrecht tegenovergestelde wijze kan worden vervuld. Hoe uit deze drie gronden – afgezien nog eens van het bisschoppelijk verbod – bij mogelijkheid kan worden afgeleid, dat een Nederlandsche katholiek niet met zijn eigen partij mag meewerken, maar met een andere, niet-katholieke, dwars er tegen in, moet meewerken, is finaal onbegrijpelijk. 't Heeft – jammer genoeg – veel van de redeneeringen van Port Royal.

Wat subjectieve dwalingen in 's menschen geweten kunnen teweegbrengen weet God alleen, objectief gesproken is hier geen reden om van een „conflict" tusschen twee verplichtingen te spreken en bij gevolg blijft het verbod onzer bisschoppen ook den Raad van Katholieken der N.S.B. binden.

ONZE RECHTZETTING.

Tegen het vorenovergenomen zeer gewaardeerd artikel van Pater Dr. L. de Jonge S.J., zij het ons geoorloofd, het volgende te stellen:

In de eerste plaats meenen wij een fout te zien in den opbouw der redeneering van Pater De Jonge.

Deze stelt het immers voor of het kernbetoog, waarom het dus gaat, een gewetensconflict is tusschen twee plichten en of zulks als zoodanig door ons is gesteld.

Niets is echter minder waar en Pater De Jonge's beschouwing is in eerste instantie dan ook geen nadere uitleg van het door ons gestelde, maar een door niets gerechtvaardigde „hineininterpretierung". Uitlegkunde is prachtig en kunnen wij waardeeren, maar het mag geen „inlegkunde" worden.

Immers wordt door Pater De Jonge de kwestie als volgt gesteld:

Mishooren ....: plicht der godsdienstigheid (rechtvaardigheid tegenover God).

Kinderen verzorgen ...: plicht tot rechtvaardigheid tegenover kinderen.

Vasten ....: plicht tot matigheid.

Gezondheid verzorgen: plicht tot rechtvaardigheid.

Volgens deze redeneering, zou het dus in de kwestie van de katholieke leden der N.S.B. betreffen:

1. Plicht tot gehoorzaamheid jegens het Kerkelijk Gezag (Brief van de Bisschoppen van 6 Mei 1936 met sanctiebepalingen).

2. Plicht om het streven der N.S.B. te steunen.

ZOO STAAN DE ZAKEN ECHTER GEENSZINS!

Beschouwen wij dit nader:

Vooraf ga een opmerking over „gehoorzaamheid" en „ongehoorzaamheid".

a. Men kan gehoorzaam zijn **op zich zelf;**

b. Men kan gehoorzaam zijn **in iets bepaalds.**

Wat het eerste a. betreft, is men ONgehoorzaam, wanneer men een gebod overtreedt, omdat het **„geboden"** is, m.a.w., wanneer men het wettige (in casu Kerkelijke-) Gezag v e r a c h t.

DIT IS ECHTER BIJ ONS IN GEENEN DEELE HET GEVAL!
Onomwonden en ten volle erkennen wij den plicht te gehoorzamen aan het Kerkelijk Gezag. En als wij in het onderhavige geval het verbod van de Bisschoppen niet volgen, dan is dat niet, omdat wij Hun Gezag in dit geval willen verachten, maar omdat wij in geweten overtuigd zijn, dat wij hier niet b e h o e v e n te gehoorzamen, aangezien de B.B. – het zij met alle eerbied gezegd – ons niet verbieden kunnen.

Wat b. betreft, is men z.g. ongehoorzaam in iets bepaalds, dan begaat men daarom nog geen „speciale" zonde van ongehoorzaamheid", maar is men schuldig aan een andere zonde.

Een voorbeeld:

De Bisschoppen verbieden het lidmaatschap van een partij, omdat deze kettersche leerstellingen aanhangt. Is

dat laatste nu werkelijk zoo, dan doe ik een zonde van „ongeloof", daar ik de zuiverheid van het geloof aanrand.

Maar dat is ten aanzien van de N.S.B. niet het geval, want welke leerstellingen verkondigt zij of waar is haar doel en streven in strijd met de katholieke leer of met de rechten der Kerk?

Natuurlijk moet men niet komen aandragen met wat misschien of inderdaad in Duitschland gebeurt, maar met feiten uit onze geschriften!

Na deze opmerking vooraf moeten wij constateeren, dat het geval dat ons bezig houdt, geenszins een vergelijking toelaat met de voorbeelden, die Pater de Jonge geeft, wiens tegenstelling dus onaanvaardbaar is.

De werkelijke tegenstelling is zoo:

c. Hebben wij als Katholieken de plicht na den 6 Meibrief van de Bisschoppen ons lidmaatschap der N.S.B. op te zeggen en/of onze verdere of toekomstige medewerking aan die Beweging te staken, te weigeren?

d. Of hebben wij dien plicht niet?

EN WIJ BEWIJZEN, DAT WIJ DIEN PLICHT NIET HEBBEN!

e. Mogen wij als Katholieken onze actie voor de N.S.B. voortzetten?

f. Of mogen wij dat niet?

Ook echter als wij den gedachtengang van Pater de Jonge volgen, kunnen wij niet verder komen dan de tegenstelling:

g. Plicht om aan de Bisschoppen te gehoorzamen;

h. Vrijheid om mede te werken aan de verwezenlijking der N.S.B.-doelstellingen, of nog anders:

i. **Plicht** om de Bisschoppen te volgen in het onderhavige geval, of

j. **Geen plicht** om de Bisschoppen te volgen in het zelfde geval.

Dus geen twee plichten tegenover elkaar stellen van verschillende orde! Maar een „j a" of „n e e n" tegenover een en het zelfde.

En dit is geheel iets anders als het door Pater De Jonge geïnterpreteerde, onder 1. en 2. omschrevene, waarbij wij opmerken, dat onze geachte opponent – al is het onbewust – onzen gedachtengang heeft verdraaid om zijn stelling te construeeren.

De door ons als ondertitel onzer brochure „Voor God verantwoord" gestelde vraag luidde niet:

„**MOET** ik als Katholiek mijn actie voor de N.S.B. voortzetten?"

maar:

„**MAG** IK ALS KATHOLIEK MIJN ACTIE VOOR DE N.S.B. VOORTZETTEN?" M.a.w., **„Behoud ik mijn vrijheid om mijn steun aan de N.S.B. te blijven verleenen"**, niettegenstaande het verbod der Bisschoppen, omdat ik overtuigd ben, dat zij door Hun verbod, Hun gezagsbevoegdheid overschreden hebben. (Wij stellen weer voorop: volkomen te goeder trouw.)

Uit het vorenstaande volgt, dat wij den inhoud van het „verbod" (tot staking van het steunverleenen aan de N.S.B.) nader moeten beschouwen.

Om een politieke beweging te kunnen verbieden, moeten de Bisschoppen aantoonen, dat die beweging in beginsel of doelstelling in strijd is met de katholieke geloofs- en zedeleer, want alleen om die **reden** hebben Zij daartoe bevoegdheid. [1]) Logischerwijze volgt daaruit, dat indien die **reden** niet aanwezig is, het recht der Bisschoppen tot „verbieden" vervalt. [2])

---

[1]) *Een Oostenrijksch- anti-fascistisch priester, Univ. Professor, schreef ons daarover o.m.: (Vertaling op blz. 30)*

„Ich bemerke nur noch dass Ihre Bischöfe nur dann Ihren Katholiken den Beitritt zu Ihrer Partei und die Wirksamkeit in ihr verbieten könnten und müssten, wenn sie nachweisen, dass Ihre Partei katholikenfeindliche Grundsätze vertrete und die Katholiken in der Ausübung ihrer katholischen Pflichten beeinträchtigte und hinderte".

„Wenn nun Ihre Bischöfe wünschen, dass alle Katholiken in der demokratischen römischen Staatspartei sich vereinigen, so ist das eben der Wunsch Ihrer Bischöfe. Doch es bleibt dem Gewissen des einzelnen Katholiken überlassen, welchen politischen Partei er sich anschliessen will. Vorausgesetzt ist nur, dass die betreffende, politische Partei, der sich ein Katholik anschliesst, in ihrem Programm nicht katholikenfeindlich auftritt, und dass das Eintreten für die Wahrheit und Gerechtigkeit durch diese Partei nicht unterbunden wird."

„Nun steht aber Ihre Partei, wie die Moralisten zugeben, in keiner weise im Gegensatz mit den kirchlichen Glaubens- und Sittenlehren. Ein Katholik kann also in Ihrer Partei seine ihm von seiner katholischen Religion vorgeschriebenen politischen Forderungen vertreten. Daher übertreten Ihre Bischöfe ihre ihnen vom kanonischen Recht zugemessenen Befugnisse in schwerer Weise."

„Das ist meine Ansicht, die ich vor Gott und meinem Gewissen mit vollster innerer Überzeugung Ihnen gebe."

[2]) *In verband met dit vraagstuk schrijft Bisschop Hudal in „Die Grundlagen des National-Sozialismus" (blz. 242): (Vertaling op blz. 30)*

„Der Nationalsozialismus an sich ist eine p o l i t i s c h e Bewegung die, s o l a n g e die Mittel n i c h t dem Naturrecht und dem Sittengesetz widerstreiten, um die Deutschen im europaischen Raum zu einigen, n i c h t v o r d a s F o r u m d e r K i r c h e g e h ö r t."

Waar dit dus voor de „Duitsche" Katholieken geldt, zou dat niet voor de Nederlandsche Katholieken gelden?

WELNU, DIE „REDEN IS NIET AANWEZIG!"

ERGO, behouden de Nederlandsche Katholieken hun vrijheid om het streven der N.S.B. al- dan niet te steunen.

Hoewel tot dusverre van geen enkele bevoegde zijde ook maar eenig punt is genoemd, waarin de grondslagen en/of de doelstellingen der N.S.B. strijdig werden geacht te zijn met de leer van Christus' en Zijn Kerk, willen wij ten overvloede aantoonen, dat de „reden" (tot verbod van de N.S.B.) niet aanwezig is.

In de, het fascisme en nationaal-socialisme betreffende Herderlijke brieven, is uitsluitend sprake van **„vermoedens"** en **„mogelijkheden"**, terwijl overigens slechts parallellen getrokken worden met Duitschland en het Duitsche Nationaal-socialisme.

Welnu, op **„vermoedens"** en **„mogelijkheden"** mag men – wie dan ook – toch zeker niet oordeelen. Zulks zou immers niet alleen in tegenspraak zijn met ieder elementair begrip van „recht", maar niet minder strijdig met Christus' leer.

Welk geloovig Christen zou het wagen om een kassier als dief te beschouwen en te veroordeelen, met als eenige grond de bloote „vermoedens" van deze of gene, dat „mogelijk" zijn kas wel eens niet zou kunnen kloppen.

Of, nog erger, dezen kassier behandelen als een „dief" met als eenige grond het bloote vermoeden van deze of gene, dat mogelijk zijn kas in de toekomst wel eens een tekort zou kunnen aanwijzen, wanneer die kas ook op het oogenblik al mocht kloppen.

En nu zullen wij maar niet verder ingaan op de „mogelijkheid", dat deze kassier als „dief" veroordeeld zou worden op „vermoedens" dat zijn collega elders niet eerlijk is.

En om op de zaak zelve terug te komen, een veroordeeling op vergelijkingen met verwante strevingen in het buitenland (nog daargelaten, dat het Nederlandsche nationaal-socialisme op grond van zijn principieel-christelijk karakter ter-zake-belangrijke verschillen heeft met het Duitsche-), kan toch evenmin toelaatbaar worden geacht.

Of zouden wij aan de reinheid van leven onzer „aan God's dienst gewijden" mogen gaan twijfelen en/of hen veroordeelen op grond van in Duitschland en/of elders voorgekomen excessen;

Of hun eerlijkheid betwijfelen en hen veroordeelen op grond van de in Duitschland voorgekomen „devisenschiebungen";

Of de kerkelijke staats-, maatschappij- en sociale leerstellingen veroordeelen op grond van het onloochenbaar in belangrijke mate falen der Spaansche Geestelijkheid in het algemeen?

Bovendien, Pater De Jonge zal toch zeker niet ontkennen, dat de kwestie waarom het gaat, een „g e m e n g d e-" is, waarin ook de andere partij (in casu de N.S.B.) **recht** van spreken en verdedigen heeft.

Welnu, de bisschoppen hebben – door den Aartsbisschop – den Leider der N.S.B. geen spreken toegestaan, ondanks diens eerbiedig verzoek. [1])

Maar als dan het woord van Nicodemus aan de vijanden

[1]) *Zie Wit/geel Boek. Uitg. Hoofdkw. N.S.B.*

van Christus: **„Is het geoorloofd een mensch te veroordeelen, zonder hem gehoord te hebben"** waar blijft, dan hebben de Bisschoppen – hetzij wederom met alle eerbied gezegd – hier een groot onrecht gedaan, waarvoor niet wij ons voor God zullen hebben te verantwoorden.

Nogmaals zij uitdrukkelijk beklemtoond, hetgeen zoowel in het „Wit/Geel boek" als in onze brochure „Voor God verantwoord" tot uiting kwam:

> Indien de Bisschoppen in ons Program punten kunnen aanwijzen, die strijdig zijn met de katholieke leer: **dat Zij spreken.**

Ook „in onzen wil" zijn wij dus niet in strijd met de leer van Christus en Zijn Kerk.

> Wanneer de Bisschoppen in ons practisch streven onrecht tegen de katholieke Kerk ontdekken: **dat Zij spreken.**

Onze wil (de wil der N.S.B.) is, **in alles de Kerk(en) recht te laten wedervaren!**

Wij hebben derhalve het recht consequent te stellen:

Er is geen reden aangegeven of aan te geven tot veroordeeling van de grondbeginselen, noch van het doel en streven der Nationaal-Socialistische Beweging in Nederland, **dus behouden wij Katholieken onze vrijheid, die Beweging al- dan niet te steunen.**

* * *

Voorts moeten wij, wat het communistisch gevaar aangaat, Pater de Jonge er op wijzen, dat wij geenszins alleen staan in onze overtuiging, dat het vroeg of laat zal gaan om de keuze Nationaal-Socialisme (fascisme) of communisme.

Pater de Jonge becritiseert dit als een

„persoonlijke overtuiging, die – voor ons volk en onze omstandigheden door veruit de groote meerderheid niet wordt gedeeld, evenmin als door de Engelschen en Noord-Amerikanen."

Hiertegenover citeeren wij de onverdacht-anti-fascistische Maasbode van 15 Jan. 1937:

Communisme in Engeland. ......Is Engeland werkelijk zoo safe tegen het bolschewisme als het sterke Britsche zelfbewustzijn het wil doen voorkomen. We betwijfelen het ten sterkste. En wel om drie redenen:

1. **wijl een volk, hetwelk zijn godsdienst verliest rijp is voor het communisme.** Dat geldt niet minder voor Engeland dan voor Frankrijk, Duitschland **en ook ons land;**
2. wijl de linkervleugel der labourpartij zoo sterk met communistische ideeën behept is, dat wat nog linkscher zou staan louter anarchie zou beteekenen; en
3. wijl een breede massa der „intellectueelen", volkomen ontworteld uit hun normale milieu, bewerkt wordt op de bekende Moskousche, overigens zeer psychologische wijze. En deze intellectueelen zijn weder de organisatoren der arbeidersmassa.

en hetzelfde blad van 18 Jan. 1937 over het communisme in Engeland:

„Het roode gif is een Oostersch gif. Het werkt in het geheim, maar het werkt radicaal. Waar nog bij komt, dat, al is de labourpartij als zoodanig zeker geen marxistische partij, in deze groepeering, evenals in de liberale, straf-socialistische en bolschewistische elementen voorkomen, welke in de sociale toestanden in Engeland zeker een springplank vinden om op een onverwacht oogenblik zich van de massa meester te maken.

......Dit streven is in een groote meeting in de Londensche Albert Hall onlangs onbewimpeld door den communistischen leider Harry Pollitt uitgesproken: „Als de liberalen, de socialisten, de vakvereenigingsmannen en de communisten in Spanje zijde aan zijde voor de verdediging der democratie kunnen sterven, dan zou het van onzen kant het zwartste verraad zijn, als wij in Engeland niet tot een soortgelijk eenheidsfront komen". En dat zijn woorden insloegen, bewijst het nuchtere feit, dat op die vergadering een collecte aan baar geld 2.149

pond sterling opbracht, terwijl op de schalen bovendien vele ringen en kostbare armbanden werden aangetroffen. **Ook in de betere kringen dringt derhalve de gedachte, de volkomen communistische gedachte van het volksfront door.** En dan kan de tijd niet meer verre zijn, dat, wat onder de massa begint te woelen, ook in het openbare politieke leven tot uiting komt. **Dan heeft Moskou zijn doel bereikt.**

Wij kunnen onze oogen voor deze ontwikkeling niet sluiten, te meer wijl ook in ons eigen land deze taktiek wordt toegepast. Moskou maakt gebruik, misbruik van het medelijden, dat elke mensch voelt voor hen, die lijden, om de gevers te veroveren voor een zaak, die in zich slecht is. Dat is een tactiek, welke op de menschenkennis berust: men voelt slechts diep voor een zaak voor welke men offers brengt. Volkomen eenzijdig, heel vaak strijdig met de waarheid wordt de massa voorgelicht: zij geeft. Maar met haar gave wordt dan ook de sympathie, de liefde gegeven aan een zaak, welke slechts veroordeeling, bestrijding verdient. En zoo worden veroverd armen en rijken, ongeletterden en geleerden, eenvoudige menschen en aristocraten."

Welnu, zou Pater de Jonge willen ontkennen, dat de Moscoviten in Nederland geen openlijke en geheime actie voeren, of dat het „Volksfront" geen aanhangers en verdedigers in Nederland vindt?

Steunde de S.D.A.P. en het N.V.V. niet openlijk de priester-massamoordenaars en zouden **alle** Nederlandsche Ministers openlijk durven erkennen, dat zij **vóór** Franco zijn?

* * *

Ten slotte heeft een zinsnede in het overigens zoo gewaardeerde betoog van Dr. de Jonge ons onaangenaam getroffen. Gaarne willen wij aannemen, dat het wederom onbewust geschiedde, maar het vergelijken van onze redeneering met die van „Port Royal" is niet eerlijk.

Immers handelde het bij de „Port Royal" *) over **dogmatische** leerstellingen, waarin de Kerk alleen en uitsluitend gezag heeft.

* * *

*) *De Jansenisten.*

Besluitend, herhalen wij onze gewetensvolle uitspraken uit onze brochure „Voor God verantwoord":

Verbiedt een Bisschop lid te zijn van de N.S.B., dan hoor ik ook dat eerbiedig aan, maar als dat verbod niet steunt op een conflict met de Christelijke leer of op een onrecht tegenover de Kerk, dan heb ik het recht te zeggen:

„Hoogwaardige Excellentie, de kerkelijke leer blijf ik trouw, de rechten van de Kerk zal ik hooghouden, maar de zorg voor het algemeen welzijn gaat mij als burger en niet als Katholiek aan, al wil ik als burger tevens katholiek zijn en blijven."

Dit kan en mag ik na rijp beraad uitmaken en ik kan ook mijn overtuiging aan duizenden mededeelen, die dan ieder individueel weer hebben uit te maken wat hen te doen staat.

God sterke ons en geve, dat wij dan in die zegevierende Beweging in voldoend groote getale recht kunnen staan voor de Kerk en Haar bedienaren en dat dus niet in ons land gebeure, wat in Duitschland het geval is geweest, n.l. dat door het verbod der Bisschoppen de beste verdedigers van de Kerk òf de partij verlieten, òf niet tot de Partij toetraden, de partij, die thans door de Kerkelijke Gezagsdragers in Duitschland met vlagvertoon aller Kerken en Kloosters vereerd wordt.

VERITAS LIBERALIT NOS

(De waarheid zal ons vrijmaken).

De Raad van Katholieken der N.S.B.:

J. BODDé. — Secretaris

JAN DE HAAS — Voorzitter

VERTALING van voetnoten op blz. 23.

1) Een Oostenrijks anti-fascistisch priester, Univ. Professor, schreef ons daarover o.m.:

„Slechts wil ik nog opmerken, dat Uw Bisschoppen alleen dàn aan Uw katholieken het toetreden tot Uw partij en het nemen van een werkzaam aandeel binnen haar verband zouden kunnen en moeten verbieden, wanneer Zij aantoonen, dat Uw partij op principes berust, die vijandig zijn aan het katholicisme en wanneer zij de katholieken in de uitoefening hunner katholieke plicht zou schaden of hinderen.

Indien nu Uw Bisschoppen wenschen, dat alle katholieken zich vereenigen in de democratische Roomsche Staatspartij, dan is dat zonder meer de wensch Uwer Bisschoppen.

Het blijft echter aan het geweten van den katholieken enkeling overgelaten, bij welke politieke partij hij zich wil aansluiten.

Voorop staat echter, dat de betreffende politieke partij, bij welke een katholiek zich aansluit, in haar programma geen vijandige stelling inneemt tegen het katholicisme en dat het opkomen voor waarheid en gerechtigheid door deze partij niet onmogelijk wordt gemaakt.

Nu staat echter Uw partij, zooals de moralisten toegeven, in geenerlei wijze in tegenstelling tot de kerkelijke geloofs- en zedeleer. Een katholiek kan derhalve in Uw partij voldoen aan de eischen, welke hem door zijn katholieke religie worden voorgeschreven. Derhalve overschrijden Uw Bisschoppen de Hun door het canonieke recht toegekende bevoegdheden in ernstige mate.

Dit is mijn meening, welke ik uit mijn diepste innerlijke overtuiging voor God en mijn geweten weergeef."

2) In verband met dit vraagstuk schrijft Bisschop Hudal in „Die Grundlagen des National-Sozialismus" (blz. 242):

„Het nationaal-socialisme op zichzelf is een politiek streven, om de Duitschers in politiek verband te vereenigen, welk streven, zoolang de middelen niet in strijd zijn met het natuurrecht en de zedenwet, niet voor het forum der kerk behoort."

Hoe sommige priesters hebben gemeend ons te moeten bestrijden.

1) Uit Stompwijk (waarschijnlijk dus òf van Pastoor Corn. Floor, òf van Kapelaan A. Bregten aldaar), werd ons de vooromslag onzer brochure „Voor God verantwoord" teruggezonden met de „voorwoord-pagina".

Als antwoord op den ondertitel „Mag ik als Katholiek mijn actie voor de N.S.B. voortzetten", was daaronder geschreven:

„DEZE VRAAG STELT GEEN GOED KATHOLIEK", waarmede de priester-inzender, dus op een slag duizenden katholieke leden der N.S.B. tot „afvalligen" bestempelde.

In den „voorwoord-tekst" was het woord „moralist" onderstreept, terwijl als commentaar was bijgeschreven:

„ONZE LIEVE HEER BEWARE ZIJN KERK VOOR ZULK SOORT MORALISTEN, VOOR ANTWOORD GAAT MEN BETER NAAR EEN DOGMATICUS, BIJVOORBEELD Dr. van NOORD. BIJ EEN DOGMATICUS HOORT DE BEHANDELING VAN HET LEERGEZAG THUIS".

* * *

2) Kapelaan Olsthoorn, St. Josephparochie te Rotterdam, zond ons de brochure terug met o.m. de volgende veranderingen:

De titel „Voor God verantwoord" was voorzien van de toevoeging: „DOGMATIEK VAN EEN DOMMEN SCHOOLMEESTER", terwijl op de schutpagina de naam van den samensteller der brochure „De Raad van Katholieken der N.S.B." gewijzigd was in:

„Het VERRAAD VAN KATHOLIEKEN DER N.S.B."

* * *

Een pastoor, wiens naam wij niet noemen, aangezien hij zijn bemerkingen niet onzen Raad, doch aan een onzer leden zond, waarbij hij schreef: zulks met de „beste bedoelingen te doen", voorzag de brochure o.m. met het volgende commentaar:

Na o.a. ons eerst een verwijt te hebben gemaakt, dat wij de encycliek Immortale Dei van Paus Leo XIII citeerden, citeert de pastoor zelf van de H. Ignatius van Antiochië (welke Heilige **niet** – zooals de pastoor ons voorhoudt – ± 150 n. Chr., maar in ieder geval vóór 117 n. Chr. gestorven is):

„HOUDT U AAN DE BISSCHOPPEN", terwijl de **juiste** tekst luidt: (Sine episcopo nemo quidquam faciat eorum, quae ad Ecclesiam spectant. – Migne, Patres V, Col. 581 –).

„DAT NIEMAND IETS DOE ZONDER DEN BISSCHOP, **VAN AL DATGENE WAT DE KERK BETREFT"**,

waarbij bovendien uit de kontekst dan nog duidelijk blijkt, dat het hier „de kerkelijke leer en de sacrementsbediening" betreft!

Ook houdt dezelfde pastoor ons van de H. Cyprianus (die hij aan het eind der derde eeuw inplaats van in 258 n. Chr. laat martelen) voor:

„Wie de Kerk niet tot Moeder wil hebben, kan God niet tot Vader hebben", terwijl toch in theologische kringen als bekend mag worden verondersteld, dat de H. Cyprianus zich – zij het ook ten onrechte en althans objectief-dwalend – tegen Stephanus I, Bisschop van Rome, verzet heeft. Priester, Univ. Professor Vogels citeert daarover in zijn „Zur Geschichte der Urkirche" van Mgr. Ehrard – een der bekwaamste kerkhistorici van dezen tijd –:

„Het feit blijft bestaan, dat Cyprianus...... Paus Stephan I in het geschil omtrent den ketterdoop een weerstand bood, welke het onmogelijk maakt hem als een onwraakbaar getuige voor het pauselijk primaatschap te beschouwen."

Zoo weinig derhalve de H. Cyprianus een goed getuige is voor „onvoorwaardelijk" volgen van het Kerkelijk Gezag, zoo goed zou men zijn getuigenis kunnen aanhalen om te bewijzen, dat men in zijn gedachtengang wel degelijk „een goed zoon der Kerk" kan zijn, ook als men niet in alles de Overheid volgt, al geven wij – om iedere verkeerde uitleg bij voorbaat uit te sluiten – uitdrukkelijk toe, dat de H. Cyprianus in het bedoelde geval ongelijk had.

* * *

De scheldpartijen en lasterlijke verdachtmakingen van de pers, laten wij buiten beschouwing.

